

Onderwerp BEA Reitdiepplein tweede fase

Steller H. van Mulligen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 81 11 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO13.4027339

Datum - **5 DEC 2013** Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren we u over ons besluit de Boom Effect Analyse (BEA) ten behoeve van de reconstructie Reitdiepplein tweede fase vast te stellen.

Tijdens de ombouw van de Zuidelijke Ringweg is de rest van de ring de belangrijkste omleidingsroute. Om het verkeer goed te kunnen afwikkelen is verdubbeling van de verbindingsweg nodig. Daarnaast is er de wens voor een blijvende rechtstreekse aansluiting vanuit de wijk Reitdiep naar de Westelijke Ringweg. Omdat de verkeerslichten verdwijnen wordt daarom het huidige voorsorteervak vervangen door een invoegstrook.

Voor het plan is ook een inrichtingsplan opgesteld, dat een markante vormgeving en herkenbare elementen beschrijft, zodat weer een sterke, heldere entree aan de noordwest kant van de stad Groningen wordt gerealiseerd.

De BEA maakt de consequenties van de plannen op het bestaand groen inzichtelijk en dient als onderlegger voor de aanvraag van een kapvergunning.

Het onderhavige groen is onderdeel van de bomenhoofdstructuur en basisgroen volgens de groenstructuurvisie. Wij hebben de ambitie dit groen te behouden en versterken of als er geen alternatief is en het moet worden gekapt, 1:1 te compenseren.

Uitkomsten Bomen Effect Analyse (BEA) 22 oktober 2013

Voor het realiseren van de invoegstrook vanuit de wijk Reitdiep naar de Westelijke Ringweg, dienen circa acht bomen te worden gekapt. De resterende circa zeven bomen dienen te worden verwijderd vanwege het inrichtingsplan voor Reitdiepplein. De gekapte bomen worden in het plan ruimschoots gecompenseerd.

Bepanting	Vellen	Compensatie	Saldo
Bomen	ca. 15	Minimaal 15	Neutraal of hoger

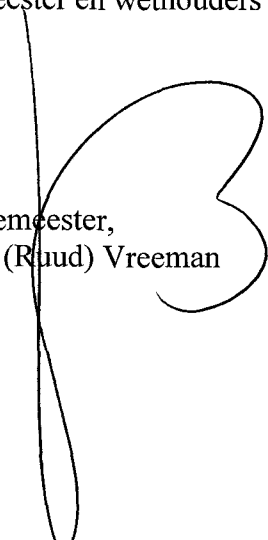
In de BEA wordt het aantal te vellen bomen als minimum aangehouden voor de compenserende aanplant. Dit komt overeen met wat in het inrichtingsplan staat, namelijk dat de gekapte bomen in het plan ruimschoots worden gecompenseerd, wat ook neerkomt op minimaal 1 op 1 compensatie.

Binnenkort zal de provincie Groningen een kapvergunning aanvragen om te kunnen starten met de reconstructie van Reitdiepplein tweede fase.

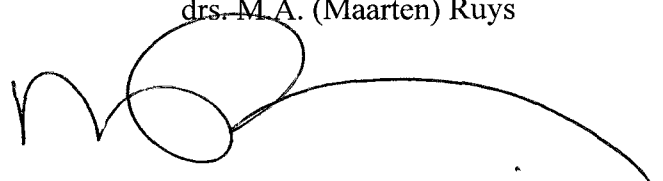
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

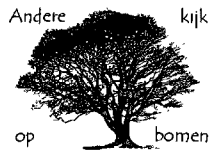
Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

BIJLAGE

Rapport 12-997-v2

Object: Boomweide (essen) en een grauwe abeel

Locatie: Reitdiepplein, Groningen

Eigenaar: Provincie Groningen
Postbus 610
9700 AP Groningen

Opdrachtgever: Provincie Groningen
Afdeling Wegenbouw
Projectleider
De heer B. Bouma
Postbus 610
9700 AP Groningen

Opname: 6 november 2012 / 16 oktober 2013

Doelstelling: Bomeneffectanalyse

Groenbalans: minimaal **Neutraal**

Toelichting: Zie bijlage (totaal aantal pagina's: 12)

Valthermond, d.d. 22 oktober 2013

ir E.R.P. Platje

Danphe bv
Zuiderdiep 557
7876 BH Valthermond

t: 0599-661667
e: eplatje@danphe.nl
w: www.danphe.nl

Inleiding

De provincie Groningen heeft het voornemen om in 2014 de tweede fase van het project Reitdiepplein uit te voeren met als doel de doorstroming tussen de N355 en Westelijke Ringweg te verbeteren. In de visie van de gemeente Groningen, de provincie Groningen en het rijk wordt de ring Groningen geheel ongelijkvloers. Alle verkeerslichten verdwijnen, ten behoeve van de veiligheid en de doorstroming van het verkeer. De huidige aansluiting van de Hoogeweg verdwijnt. Voor verkeer vanuit de wijk Reitdiep is de wens voor toch een aansluiting. Hiervoor wordt een invoeger gemaakt op de westelijke ringweg.

Het project wordt uitgevoerd door de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft Danphe BV de opdracht verstrekt in beeld te brengen welke consequenties de herinrichting van de aansluiting heeft voor de groep essen binnen de oprit en een abeel die vlak naast het viaduct Plataanlaan staat.

Doelstelling

Deze rapportage biedt inzicht in:

- de actuele conditie en structurele kwaliteit van de essen;
- het toekomstperspectief van de bomen onder ongewijzigde condities;
- te voorziene schade/verlies aan de beplanting als gevolg van de herinrichting en de consequenties voor hun instandhouding;
- en voor zover mogelijk, inrichtingsalternatieven en beschermende maatregelen. De uitwerking van die alternatieven tot op besteksniveau valt buiten de reikwijdte van deze analyse.

15-jaars criterium

Voor dit rapport geldt als uitgangspunt dat de afwegingen ten aanzien van de instandhouding en bescherming van de bomen worden gebaseerd op het 15-jaar criterium. Alternatieve inrichtingsopties zijn alleen dan zinvol, indien de instandhouding en verdere ontwikkeling van de bomen voor minimaal 15 jaar is gewaarborgd.

Plangebied

Het Reitdiepplein verbindt de Noordelijke Ringweg (Plataanlaan) met de Westelijke (Friesestraatweg) en de N355 richting Aduard.

(bron luchtfoto:
Google/maps)

Relevante stukken

- Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Groningen (bron: APVG 2009-96 ROEZ; via internet); Afdeling 3; "het bewaren van houtopstanden".
- Bladwijzer – Revitalisering straatbomen (bomenstructuurplan). Gemeente Groningen 11-2002.
- Groene Pepers; Groenstructuurvisie voor de Groningen 04-2009.
- Nota Kapbeleid 2010, Gemeente Groningen (Bijlage 12 van de APVG-2009; 31 augustus 2010).
- Voorontwerp groenplan tbv BEA, Kees van Bohemen / Provincie Groningen 17-10-2013.

De provincie Groningen heeft kaartmateriaal beschikbaar gesteld waarin de nieuwe inrichting over de oude situatie is geprojecteerd.

Inventarisatie

De bomen zijn ingetekend op de aangeleverde kaart en de kenmerken van de bomen zijn verwerkt in de bomenlijst. De bomen zijn ingedeeld in conditieklassen en beoordeeld op onderhoudstoestand en de eventuele aanwezigheid van potentieel gevaarlijke tekortkomingen (bijlage). Vervolgens zijn de bomen op basis van de opgenomen kenmerken ingedeeld in toekomstverwachtingklassen.

De bomen zijn getoetst aan de criteria die zijn vermeld in de APVG-2009.

Het inrichtingsontwerp is over de bomenkaart heen gelegd. Daaruit blijkt welke bomen/beplantingen wel of niet gehandhaafd kunnen worden. Dit wordt overgenomen in de bomenlijst. Indien handhaving van een boom of beplanting tot de mogelijkheden behoort, wordt gekeken welke maatregelen noodzakelijk zijn om de boom te beschermen. Bomen die verwijderd moeten worden zijn beoordeeld op geschiktheid voor verplanting. Het advies dat voortkomt uit de toetsing wordt ook in de bomenlijst aangegeven. De complete bomenlijst en bomenkaart zijn terug te vinden in de bijlagen.

Groenbeleid

Op de basisgroenstructuurkaart van de groenstructuurvisie van de gemeente Groningen vinden we de essenbeplanting aangegeven als nevangroenstructuur.

Dit knooppunt maakt (nog) geen deel uit van de Stedelijke Ecologische Structuur van de stad Groningen. De aanmerking ecologisch knelpunt lijkt aan te geven dat er op deze locatie wel behoefte is aan een bijdrage aan de ecologische infrastructuur.

1 Essen

De essen staan binnen de oprit naar de N370 vanaf de Hoogeweg (foto 1). De bomen zijn aangeplant als een groep. Door het maaibeheer, en de daarvoor vereiste opkroonhoogte, spreken we hier over een boomweide.

De bomen zijn individueel beoordeeld. De resultaten van die beoordeling zijn terug te vinden in de bomenlijst in de bijlage. De stamdoorsnede op borsthoogte varieert van 20 tot 40cm. De hoogte van 6 tot ruim 12m. De kroonomvang is aanzienlijk, maar daarbij moet rekening worden gehouden met de noodzaak de bomen nog verder op te kronen. De fase van de begeleidingsnoei is nog niet afgerond. De zwaarste takken onderin de kroon zullen in de toekomst nog verwijderd moeten worden. De essen verkeren in een redelijke tot goede conditie. Vorig jaar waren er nog geen tekenen van de essentaksterfte, maar na afgelopen groeiseizoen lijkt er wel sprake van enige twijgsterfte in de koppen van de kronen van enkele bomen. In het noorden van Nederland heeft deze ziekte een steeds grotere impact op het essenbestand. Daarom is de inschatting van het toekomstperspectief van de essen onzeker.

De abeel staat in een smalle groenstrook tussen de ringweg en de ventweg. De kroon is breed uitgespreid. De abeel verkeert in een goede conditie en is vrij van ernstige structurele gebreken en aantastingen. Wortels van de abeel drukken de klinkerverharding onder het viaduct op.

Foto 1: De groep essen binnen de oprit. Ondanks het gelijktijdige tijdstip van aanplant is de variatie in de omvang van de essen behoorlijk groot.

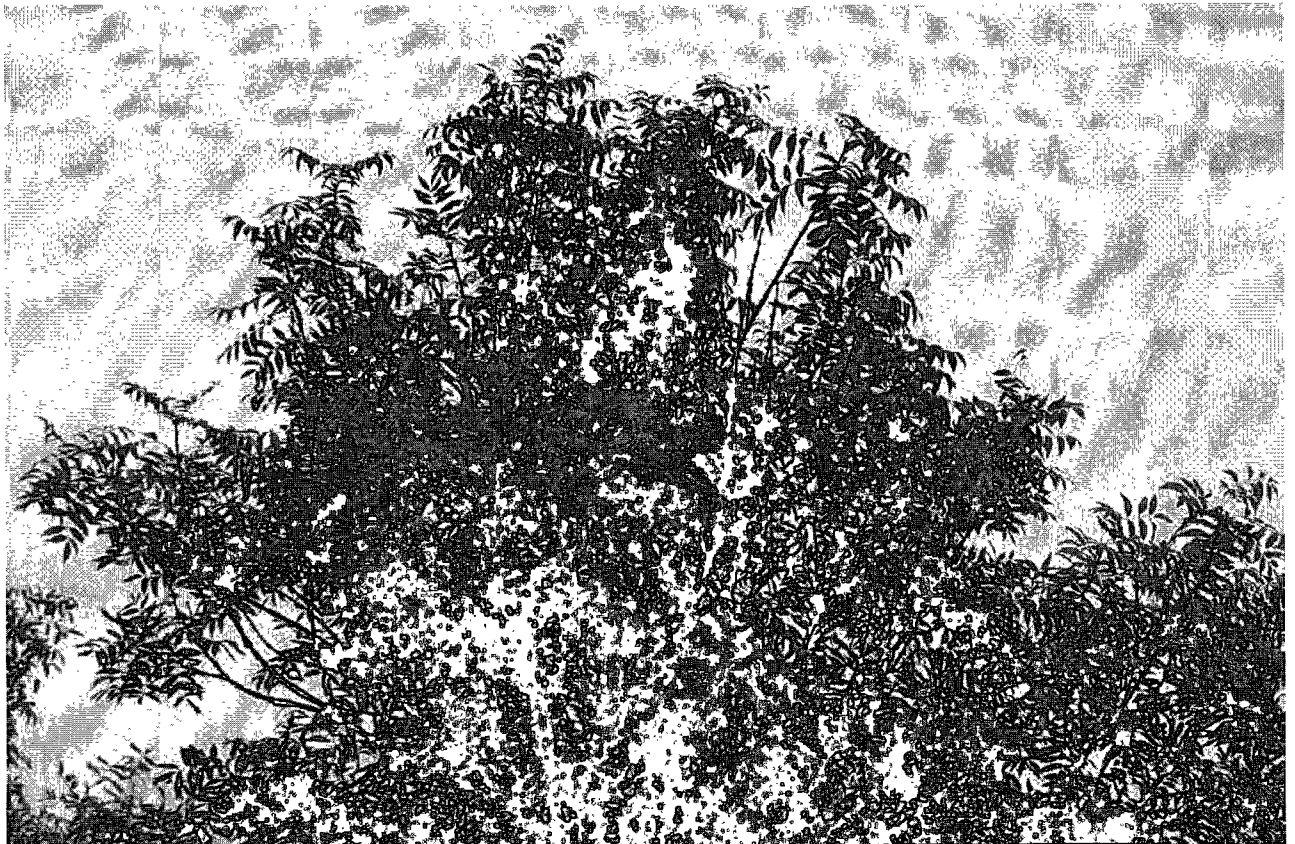

Foto 2: Alle essen verkeren in een goede conditie. Tekenen van de essentaksterfte, een nieuwe ziekte in Nederland, zijn dit jaar voor het eerst waar te nemen in de vorm van het afsterven van een enkele twijg. De aantasting heeft nog geen ernstige vormen aangenomen.

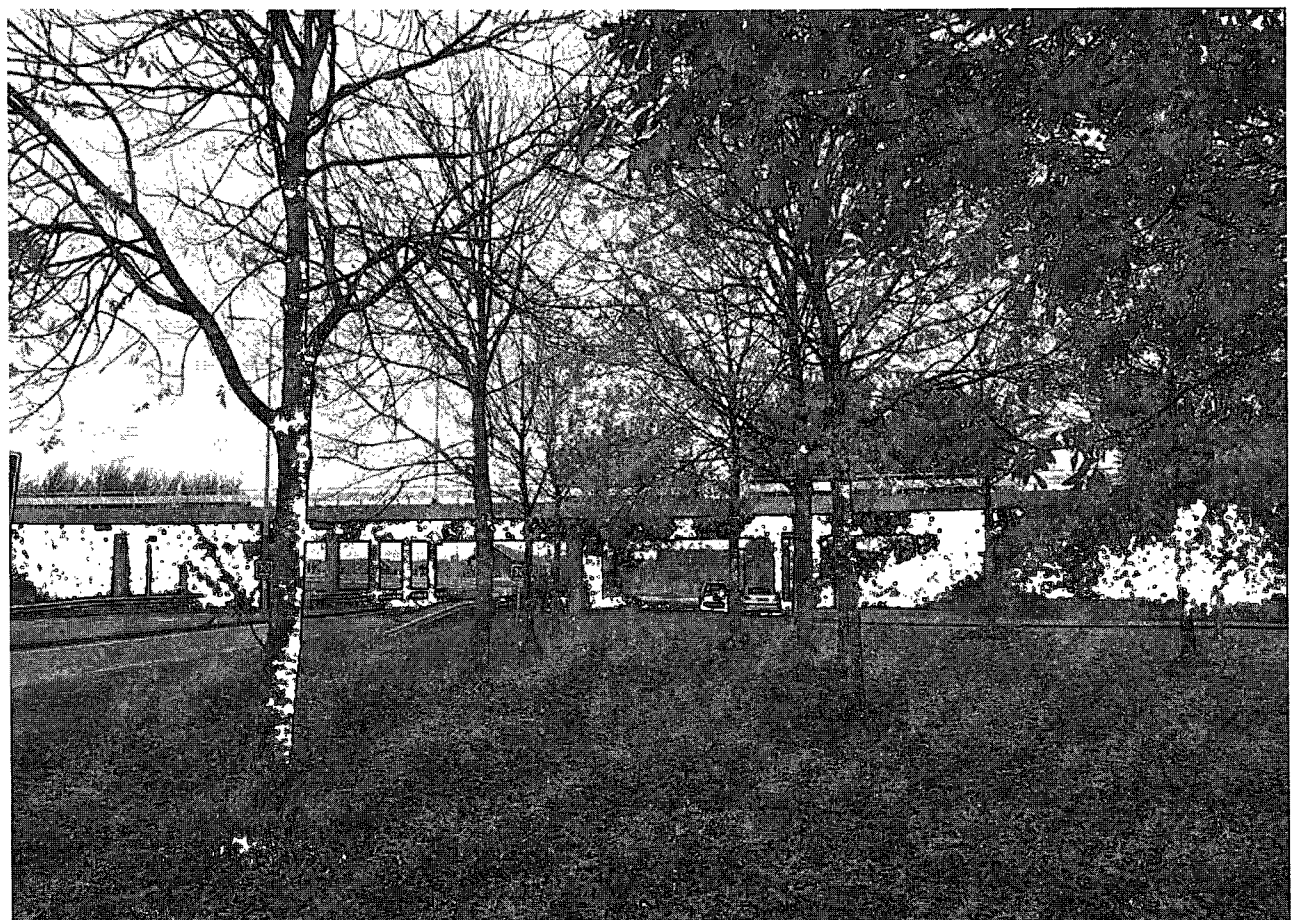

Foto 3: Onderin de kronen zijn nog relatief zware takken aanwezig. Deze zullen in de toekomst moeten worden verwijderd, omdat ze anders over de weg heen zullen groeien.

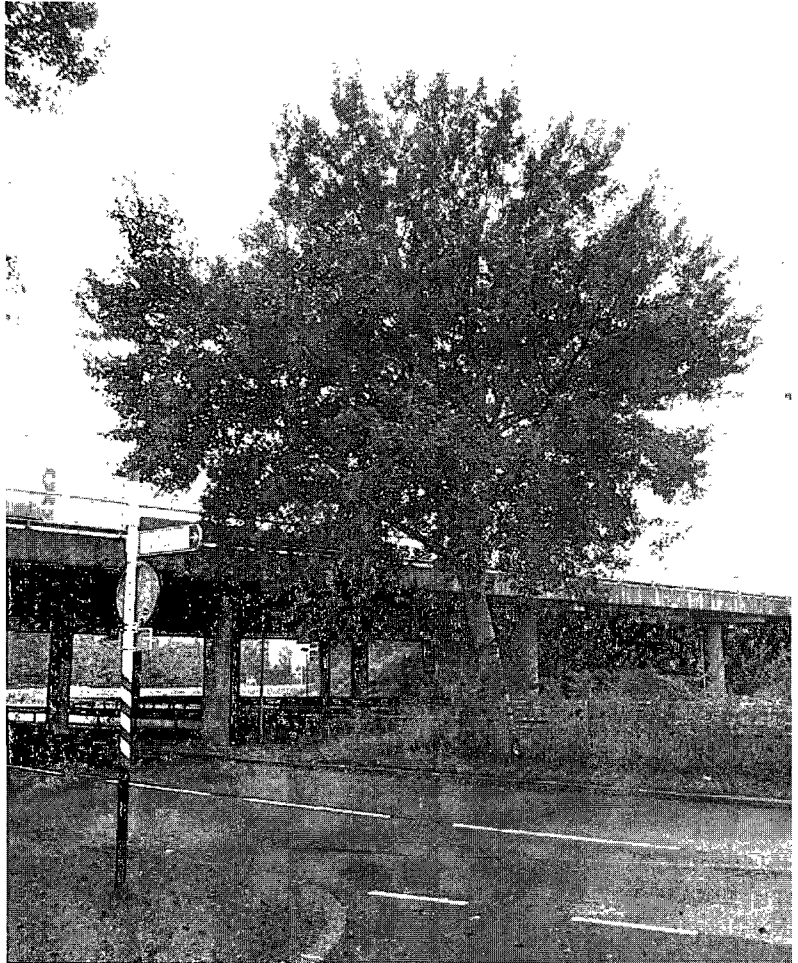
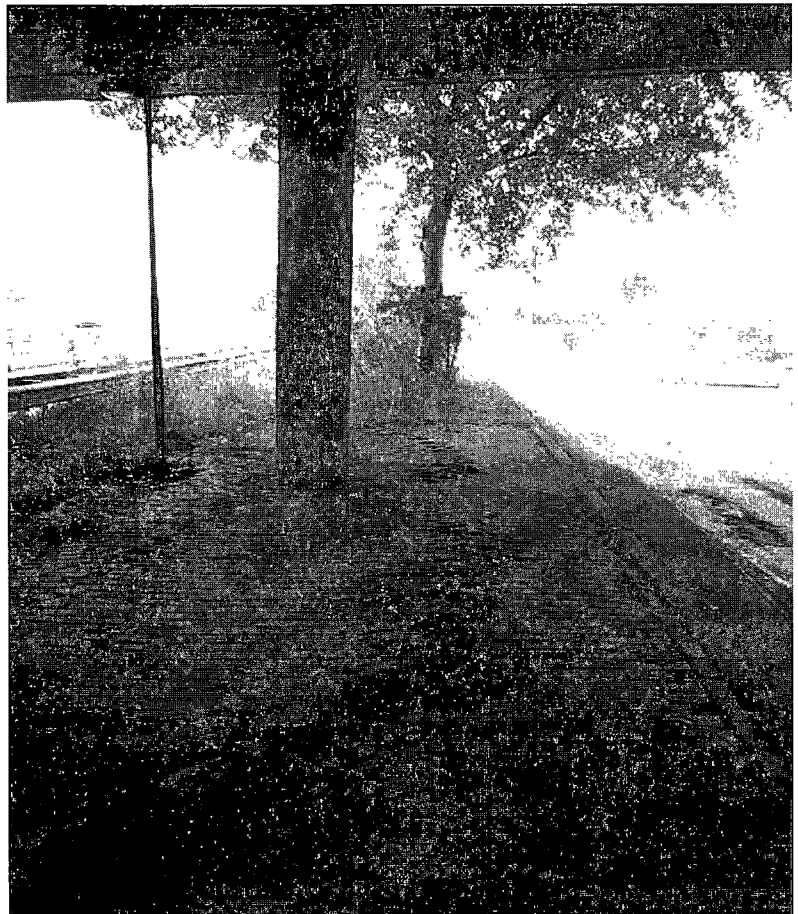

Foto 4: De grauwe abeel heeft een brede kroon met zware takken die om de kroon heen groeien.

Foto 5: Opdrukken van klinkers onder het viaduct door wortels van de abeel.

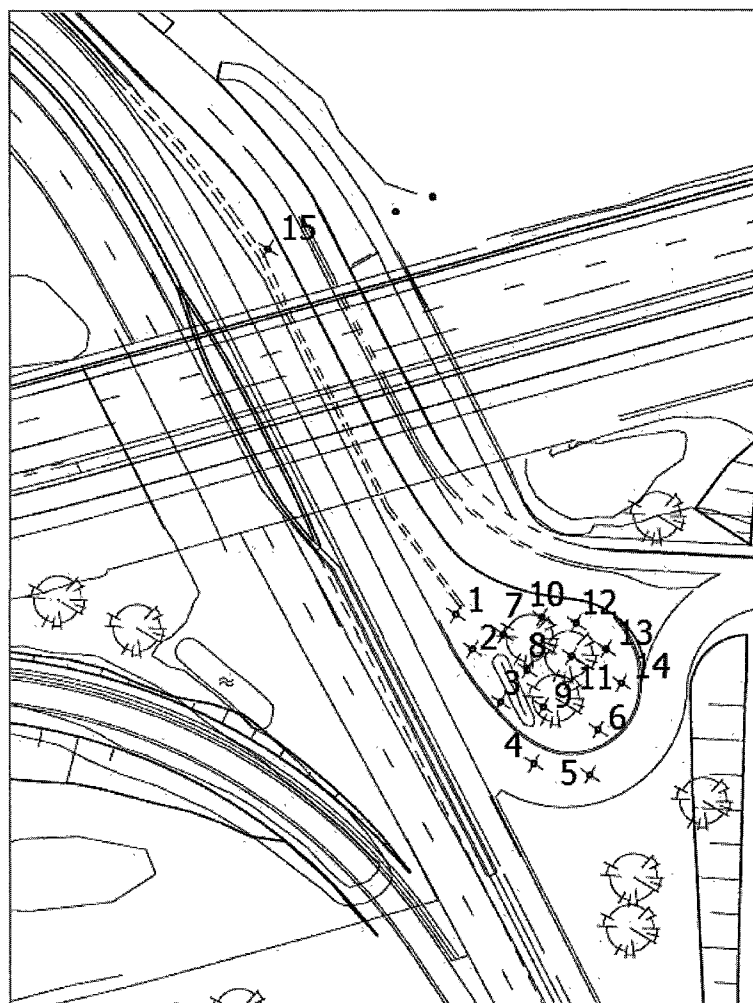

2 Ontwerp

De afrit vanaf de Westelijke Ringweg naar de Hoogeweg/Friesestraatweg komt te vervallen. De oprit vanaf de wijk Reitdiep naar de Westelijke Ringweg wordt verlegd. Omdat de verkeerslichten verdwijnen, wordt er een invoegstrook gemaakt.

De asfaltverharding wordt verlegd en, langs de N370 (Westelijke Ringweg), verbreed voor de invoegstrook. De nieuwe invoegstrook wordt vlak langs de abeel (nr. 15) aangelegd. De groenstrook wordt daardoor veel smaller. Bij het aanbrengen van het nieuwe asfalt is ernstige wortelschade onvermijdelijk. Twee essen staan op een plek waar nieuw asfalt komt te liggen. Bij vier essen komt het asfalt op korte afstand van de stamvoeten, ruimschoots binnen de verticale kroonprojectie van de essen. De rest van de essen, 7 stuks, staat in principe ver genoeg van de werkzaamheden verwijderd om te worden gehandhaafd.

De provincie heeft aangegeven de groep essen als geheel te willen verwijderen en daarvoor in de plaats een nieuwe, kwalitatief hoogwaardige, beplantingstructuur aan te brengen.

"Bomen kappen t.b.v. aansluiting Reitdiep - Westelijke Ringweg

Voor het realiseren van de extra toerit vanuit de wijk Reitdiep naar de Westelijke Ringweg, dienen één Populier en de buitenste zeven exemplaren van een groep Essen te worden verwijderd. Momenteel maken de Essen onderdeel uit van een groep bomen die één kroon vormt met meerdere stammen. Door het halveren van de groep blijft er een gehavende kroon over. Dit levert een matig kwalitatief ruimtelijk beeld op. Daarbij opgeteld dat het niet ondenkbaar is dat deze bomen te prooi kunnen vallen aan de essentaksterfte ziekte, zijn ze een te zwak element om op te nemen als basis in een plan die voor de komende 30 jaar het beeld zal bepalen van deze plek. Daarom wordt voorgesteld deze bomen te verwijderen en deze te vervangen door een groeninfilling met hogere kwaliteit." (bron: Planonderbouwing Reitdiepplein tbv BEA; 08-10-2013).

Uit de planonderbouwing komt de wens naar voren de gehele groep essen te verwijderen. In het voorontwerp van het groenplan zijn ter vervanging van de te vellen bomen bij het knooppunt verschillende groepen nieuwe bomen opgenomen. In het uiteindelijk ontwerp wordt het aantal te vellen bomen als minimum aangehouden voor de compenserende aanplant.

Bepanting	Aantal	Planuitwerking		
		Vellen	Handhaven	Verplanten
Boomweide (es)	14	14	0	0
Solitair (abeel)	1	1	0	0

3 Adviesbasis

In deze randvoorwaardenanalyse worden het inrichtingsontwerp en het voorontwerp Groenplan als vast gegeven beschouwd. Daaruit komt naar voren dat 14 essen en 1 abeel worden geveld. In het voorontwerp groenplan is voorzien in een ruime compensatie van de te vellen bomen.

		Groenplan					
Beplanting	Aantal	Afscherming	Bescherming	Compensatie	Verplanten	Slecht.	Vellen
Boomweide (es)	14			≥ 14			14
Solitair (abeel)	1			≥ 1			1

Hier is de kanttekening op zijn plaats dat het toekomstperspectief van de essen door het optreden van de essentaksterfte niet goed is in te schatten. Mogelijk sterft de beplanting op relatief korte termijn af. Er zijn geen maatregelen bekend waarmee de essentaksterfte kan worden bestreden. Dit is ook de reden dat het niet verantwoord wordt geacht om de essen die moeten wijken te verplanten. De kans is groot dat de stress, die bij een verplanting optreedt, leidt tot aantasting door de essentaksterfte.

GROENBALANS

In de groenstructuurvisie Groene Pepers van de gemeente Groningen wordt voorgeschreven dat verlies aan groen 1 op 1 wordt gecompenseerd. Dit komt overeen met hetgeen wordt gesteld in het kader van de Boswet, tenzij het gaat om beplantingen van geringe omvang. Binnen en rond het knooppunt Reitdiepplein is voldoende ruimte beschikbaar om nieuwe bomen aan te planten. Het verdient aanbeveling om hier te kiezen voor de aanplant van een andere boomsoort dan es.

		Groenplan		
Beplanting	Aanwezig	Vellen	Compensatie	Groenbalans
Bomen	15 stuks	15 stuks	≥ 15 stuks	≥ 0

Essentaksterfte

Een nieuwe ziekte in essen haalt de laatste tijd regelmatig het nieuws: "*Essentaksterfte is bezig met een snelle opmars in Nederland. In 2010 werd het fenomeen alleen aangetroffen in het noordoosten van Nederland en nu is essentaksterfte al waargenomen in alle provincies. Daarmee lijkt het Nederlandse landschap na de iepziekte en kastanjeziekte te maken te krijgen met een nieuwe boomsterftegolf.*". De nieuwswaarde ligt in het tempo waarmee de ziekte om zich heen grijpt en de impact op het aanzien van de getroffen essen.

In 2010 waren de eerste effecten van de essentaksterfte zichtbaar in het noorden van Groningen. Tijdens een oriënterende inventarisatie in 2012 wordt duidelijk dat de ziekte zich door de gehele provincie heeft verspreid. Jonge bomen blijken het meest kwetsbaar. Maar ook in oudere bomen is nu grootschalige kroonsterfte te zien. Niet alle essen worden even hevig aangetast. Het is niet mogelijk soorten en of standplaatsen te onderscheiden waarin de aantasting niet of in mindere mate optreedt.

De kronen van aangetaste essen sterven af. Tegelijkertijd wordt schot gevormd uit slapende knoppen in de schors van de stam en zwaar takhout. De uitbundige groei van het schot duidt erop dat de aantastingen geen direct effect heeft op het functioneren van de wortels. In verband met het zachte houtweefsel van de soort (houtrot) en een onbetrouwbare aanhechting van het schot is een aangetaste es niet meer geschikt als boom in een wegbegeleidende beplanting. De ziekte valt niet te bestrijden. Evenmin kan er worden gestuurd in de ernst van de aantasting. Dat betekent dat sterk aangetaste essen moeten worden verwijderd en vervangen.

Bomenlijst Reitdiepplein

Nr	Boomsoort	D ₁₃₀	H	D _k	Vitaliteit	Tijdelijke gebreken (oplosbaar)	Blijvende gebreken	Toekomstverwachting	Opmerking	Waardevol (>20cm)	Monumentaal (>50jaar)	Verplantbaar	Structuur	Werk	Groenplan
1	Es	20cm	9-12m	8m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
2	Smalbladige es	19cm	9-12m	8m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Nee	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
3	Es	29cm	9-12m	9m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
4	Es	23cm	9-12m	8m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Verharding	Compensatie
5	Es	28cm	9-12m	9m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Verharding	Compensatie
6	Es	34cm	9-12m	10m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
7	Es	25cm	9-12m	7m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
8	Es	29cm	9-12m	7m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
9	Es	28cm	9-12m	8m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
10	Es	17cm	6-9m	6m	Expansie			Onzeker	Essentaksterfte	Nee	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
11	Es	19cm	6-9m	6m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Nee	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
12	Es	15cm	6-9m	4m	Stagnatie			Onzeker	Essentaksterfte	Nee	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
13	Es	18cm	9-12m	7m	Expansie	Lage takken		Onzeker	Essentaksterfte	Nee	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
14	Es	21cm	9-12m	7m	Expansie			Onzeker	Essentaksterfte	Ja	Nee	Nee	Neven	Grondverzet	Compensatie
15	Grauwe abeel	50cm	15-18m	16m	Expansie	Lage takken		>15 jaar	Wortelopdruk	Ja	Nee	Nee	Neven	Verharding	Compensatie

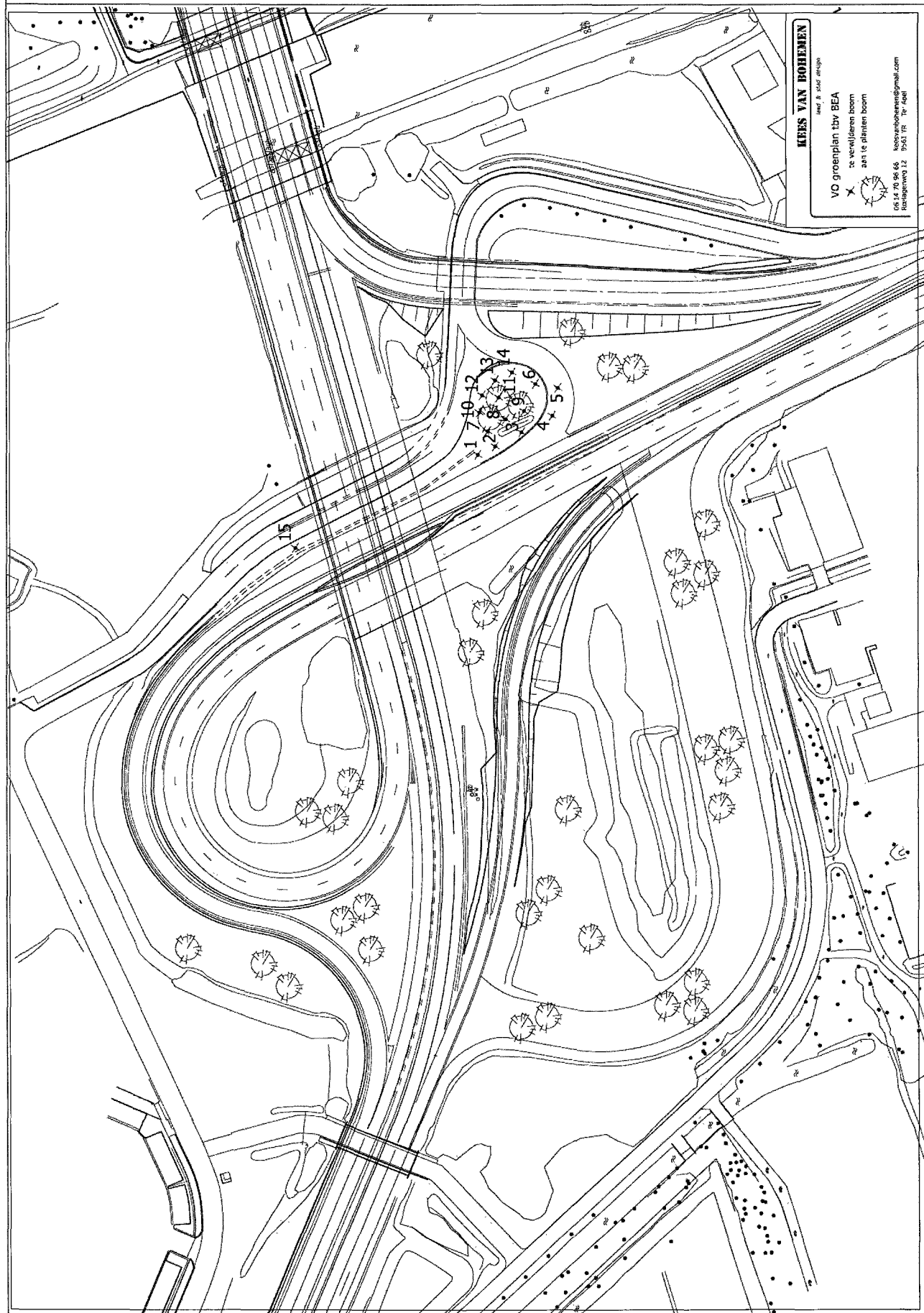
Vitaliteitsklassen (A.Roloff, 2001: Baumkronen): Aan de bomen wordt een ontwikkelingsfase toegekend die is gebaseerd op de kwaliteit van de kroon.

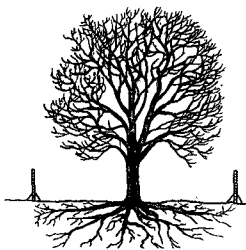
- Groeikrachtige bomen investeren nog in de uitbreiding van het kroonvolume (expansie). Deze bomen zijn in fysiologisch opzicht nog jong en het toekomstperspectief is in principe goed.
- In de ouderdomsfase richt een boom zich voornamelijk op instandhouding van het kroonvolume (stagnatie). Het toekomstperspectief van een boom in de ouderdomsfase is onder gunstige omstandigheden nog goed, maar de bomen zijn natuurlijk wel kwetsbaarder.
- Zodra een boom niet meer in staat is om zijn kroon te onderhouden sterven er twijgen en takken af. Dit verouderingsproces kan geleidelijk verlopen (regressie) of versneld (aftakeling). In het laatste geval is er sprake van uitgebreide kroonsterfte.

Meerstammigheid: Geen van de bomen is meerstammig

Wortelopdruk: Wortelopdruk vindt plaats bij de abeel – wortels volgen de klinkerverharding onder het viaduct tot ver buiten de kroonprojectie. De klinkers worden losgedrukt.

Bomenkaart / concept Groenplan Reitdiepplein (provincie Groningen)

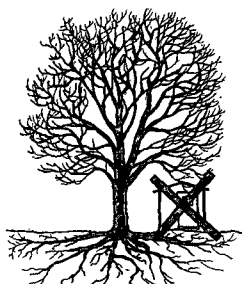
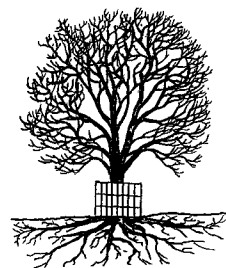

1. Bescherm de stam en de wortels

Plaats voor de aanvang van de werkzaamheden vaste bouwhekken rond de boom, tenminste ter grootte van de kroonprojectie.

Bescherm bij beperkte werkruimte in ieder geval de boomspiegel. Doe dit altijd in overleg met de boombeheerder en/of een vakkundig boomverzorger.

2. Plaats geen bouwmaterialen en geen bouwkeet onder de boom

Voertuigen of bouwkeeten mogen nooit (tijdelijk) op het wortelpakket geplaatst worden. De opslag van bouwmaterialen is in deze zone eveneens verboden. Dit leidt namelijk tot beschadiging van de wortels en het verdicht de bodem, wat het afsterven van wortels tot gevolg heeft.

3. Houd bouwverkeer buiten de kroonprojectie

Blijf met bouwmachines uit de buurt van de bomen om bodemverdichting te voorkomen. Wanneer het onvermijdelijk is dat over de boomwortels gereden moet worden: plaats rijplaten.

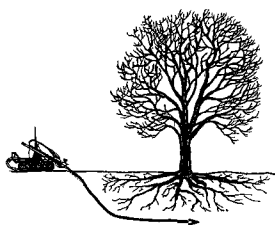
4. Verstoor de bovengrond niet

Handhaaf de bestaande maaiveldhoogte. Binnen de kroonprojectie niets ontgraven. Ophoging alleen onder de strikte voorwaarde van voldoende beluchting van de wortels.

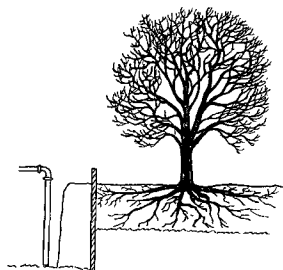
5. Voorkom beschadiging van de wortels

Graaf nooit machinaal binnen de kroonprojectie, maar werk zoveel mogelijk handmatig. Hak nooit wortels door van meer dan vijf centimeter dik.

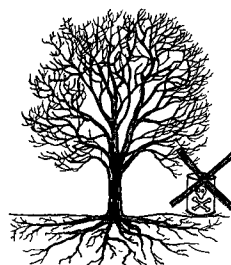
6. Leg kabels en leidingen zorgvuldig aan

Leg kabels en leidingen niet dichterbij dan twee meter langs bomen. Pas zo mogelijk sleufloze technieken toe, dat wil zeggen: gestuurd boren onder het wortelpakket door in plaats van een sleuf graven. Maak gebruik van kabelgoten en mantelbuizen.

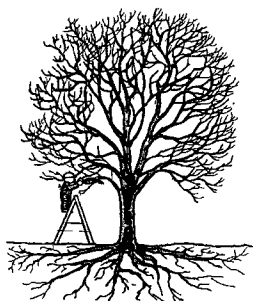
7. Houd de grondwaterstand bij de boom gelijk

Verhoging van de grondwaterstand leidt tot wortelsterfte vanwege een zuurstoftekort. Zorg bij stijging van het grondwaterniveau voor een damwand buiten de kroonprojectie of pomp het water weg. Let bij grondwaterverlaging op uitdroging. Bij noodzakelijke bronbemaling altijd damwanden plaatsen.

8. Houd schadelijke stoffen uit de buurt van bomen

Gooi nooit olie, cementwater, chemische stoffen, zout, zuren of kalk bij bomen.

9. Laat noodzakelijk snoeiwerk door vakkundige boomverzorgers uitvoeren

Zaag nooit zelf zomaar takken of wortels af. Alleen een deskundige kan beoordelen op welke wijze snoei verantwoord is.

10. Plaats geen dichte verharding over de wortels

Onder beton en asfalt ontstaat een tekort aan water en zuurstof, waardoor wortels afsterven.

Voer overleg met de boombeheerder / eigenaar, indien er knelpunten zijn te voorzien!